

DOI: 10.31866/2410-1311.39.2022.256916
УДК 378.147:004.77

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Кошелева Оксана Борисівна^{1а}, Кравчук Олена Анатоліївна^{2а},
Цисельська Оксана Володимирівна^{3а}

¹Старший викладач,

ORCID: 0000-0002-1653-2103, e-mail: renisenb@ukr.net,

²Викладач,

ORCID: 0000-0001-7893-5840, e-mail: elenovetochka@gmail.com,

³Викладач,

ORCID: 0000-0002-2869-2454, e-mail: 2013pk@ukr.net,

^аКиївський національний університет культури і мистецтва,
вул. Є. Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133

Для цитування:

Кошелева, О.Б., Кравчук, О.А., & Цисельська, О.В. (2022). Забезпечення якості вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Питання культурології*, (39), 160-171. doi: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.39.2022.256916>.

Анотація

Мета статті — визначити ефективність використання інформаційно-комунікативних технологій у забезпеченні якості здобутої за їх допомогою дистанційної освіти. У статті проаналізовано інтерактивні дистанційні технології навчання, значна увага до яких зумовлена безпосереднім зв'язком з рівнем життя населення, а зміст людського капіталу визначається темпами зростання добробуту залежно від рівня освіти. Методологію дослідження становлять методи аналізу та синтезу, системний, історичний і культурологічний підходи, що дали можливість з'ясувати специфіку дистанційної освіти, прослідкувати етапи становлення та оцінити здатність ІКТ забезпечити її якість. Наукова новизна полягає в аналізі основних переваг та недоліків дистанційної форми навчання та визначенні напрямів вдосконалення використання ІКТ у системі дистанційної освіти. Висновки. На сучасному етапі онлайн-навчання стало основою для надання студентам вільного доступу до знань, показником рівня свободи у виборі закладів вищої освіти незалежно від територіальної віддаленості, можливості навчання у зручний час, темпу засвоєння навчального матеріалу, впливу на конфігурацію навчальної програми та зменшення ризику упередженого ставлення з боку суб'єктів навчальної комунікації. Доведено, що без якісної дистанційної освіти неможливо побудувати сучасну систему безперервного навчання. Її якість має безпосередню залежність від відповідності знань та

© Кошелева О. Б., 2022

© Кравчук О. А., 2022

© Цисельська О. В., 2022

Стаття надійшла до редакції: 19.02.2022

умінь випускників навчального закладу вимогам ринку праці. Наголошено, що забезпечити якість дистанційної освіти можливо через розвиток інформаційно-комунікативних технологій. Водночас оцінка її якості має бути близькою до оцінки якості традиційної очної або заочної освіти та має відповідати однаковим вимогам. Це здійснюється шляхом виявлення чинників (системних елементів), керуючи якими можна забезпечити необхідну якість освіти та оцінити показники організації, процесу й засобів навчання.

Ключові слова: дистанційна освіта; самостійна робота; студенти; оцінка якості; інформаційно-комунікативні технології; навчально-виховний процес; компетентність; заклади вищої освіти

Вступ

Забезпечення суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку країни можливе лише за умови належного рівня якості вищої освіти. Нині дедалі популярнішими стають інтерактивні дистанційні технології навчання, використання яких надає можливості усунути проблему відсутності живого контакту між викладачами та студентами. Основа цих технологій — інтенсивна та контрольована самостійна робота студентів, які можуть навчатися у зручному для себе місці, за узгодженим розкладом, під керівництвом педагогів-наставників, без відвідування закладів освіти.

Значна увага до якості дистанційної освіти зумовлена її безпосереднім зв'язком з феноменом рівня життя населення. Існує пряма залежність між інвестиціями в освіту людини та рівнем її добробуту (за теорією людського капіталу Т. Шульца та Г. Беккера), а зміст людського капіталу визначається темпами зростання добробуту залежно від рівня освіти, залежністю між рівнями безробіття, віком людини та її освітою (обсягом знань, умінь, навичок та кваліфікацій), а також взаємозв'язком між обдарованістю особи та рівнем її освіти тощо (Becker, 1964).

Останнім часом проблеми дистанційної освіти й забезпечення її якості набувають все більшої актуальності та привертають увагу як закордонних, так й вітчизняних науковців. Проблематика якості вищої освіти з огляду на її значущість, що обумовлена безпосереднім зв'язком з феноменом якості життя населення, розроблялася ще Т. Шульцем та Г. Беккером у 1964 році (Becker, 1964). А передумовою до вивчення дистанційної освіти серед вітчизняних дослідників стала монографія В. Бикова (2008а) «Моделі організаційних систем відкритої освіти». Автор наголосив, що дистанційна освіта є інструментом реалізації принципів відкритої освіти. Надалі розробка цієї тематики знайшла відображення у посібнику «Технологія створення дистанційного курсу», в якому стверджувалося, що: «дистанційне навчання — це форма організації та реалізації навчально-виховного процесу» (Биков та ін., 2008b). Л. Белова (2016) та Л. Гриневич (2019), вивчаючи методологію оцінювання якості життя населення, наголосили на визначених урядовцями пріоритетів забезпечення якості вищої освіти.

З. Дудар під якість навчання розумів організацію взаємодії викладача і студентів, тобто навчального процесу, який відповідав би основним принципам концепції навчання, що відображає запити сучасного суспільства і компетенції, якими повинні володіти випускники ЗВО, щоб бути конкурентоспроможними на

ринку праці (Дудар & Ревенчук, 2012). Дистанційне навчання та критерії якості онлайн-навчання проаналізував А. Заблоцький (2016).

Основні технології, за допомогою яких може здійснюватися комунікація учасників освітнього процесу в дистанційному режимі на базі навчальної платформи Moodle, електронної пошти, месенджерів (Viber, Telegram), відеоконференції (Zoom, Google Meet, Skype), безплатного сервісу для дистанційного навчання Google Classroom розглянула К. Поршнева (2021). Також Б. Гривнак та Х. Кушецька (2020) проаналізували переваги та недоліки використання технології дистанційного навчання й висловили думку, що головна проблема організації дистанційного навчання у закладах вищої освіти виявилася у тому, що навчальний процес відбувається на різних платформах. Н. Юдіна (2016) запропонувала перехід від лінійного до чотирирівневого підходу до розробки дистанційних курсів та виокремила шляхи формування стандартів якості дистанційної освіти в Україні. У дослідженні «Удосконалення дистанційного навчання у вищій освіті в умовах пандемічних обмежень» колектив авторів наголосив, що: «в сучасних умовах необхідним є об'єднання потенціалів органів публічної влади, закладів вищої освіти, громадських організацій та органів студентського самоврядування задля забезпечення ефективного освітнього процесу та набуття здобувачами вищої освіти програмних загальних і професійних компетентностей у повному обсязі» (Олешко та ін., 2021). Особливості діяльності бібліотек закладів вищої освіти в інформаційному просторі України, дистанційне обслуговування та нові онлайн-послуги, запроваджені задля забезпечення якості навчального процесу, досліджував Ю. Горбань (2021а) й зауважив, що: «вагому роль у якісному забезпеченні інформаційних потреб віддалених користувачів відіграє широкий спектр дистанційних послуг бібліотек ЗВО». Водночас недостатніми залишаються розробки з визначення ефективності використання інформаційно-комунікативних технологій та проведення комплексного аналізу переваг та недоліків дистанційної форми навчання.

■ **Мета статті**

Мета статті — визначити ефективність використання інформаційно-комунікативних технологій у забезпеченні якості здобутої за їх допомогою дистанційної освіти. Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні системного підходу, який дав можливість визначити специфіку дистанційної освіти, її переваги та недоліки. Історичний підхід дав змогу прослідкувати етапи становлення дистанційної освіти. Методи аналізу та синтезу використовувалися для оцінки здатності ІКТ забезпечити якість освіти.

■ **Виклад матеріалу дослідження**

Дистанційна освіта з'явилася у Європі ще в ХІХ ст. як «кореспондентське навчання», тобто «навчання на відстані». У 20-х рр. ХХ ст. в Україні виник різновид кореспондентського навчання — заочного, що широко використовувалось у закладах освіти різного типу. 1982 року на міжнародній конференції у Канаді термін «кореспондентське навчання» було змінено на термін «дистанційна освіта» (Биков, 2008а).

Зазначимо, що часто заочне навчання ототожнюють з дистанційним, в якому використовуються інформаційні та комунікаційні технології. З іншого боку, використання цих технологій за будь-якої форми навчання також прирівнюють до дистанційного навчання. Слід визнати, що у заочній та дистанційній форм навчання є одна спільна риса: в обох випадках викладач і студент знаходяться на відстані. Все інше, зокрема організація навчально-методичного забезпечення, його відбір, структуризація, організація навчального процесу, навіть контроль — здійснюються принципово по-різному.

Дистанційна освіта набула своєї специфіки, яка базується на принципах можливості вибору загальноосвітніх закладів, навчальних дисциплін, викладацького складу та отримання безперервної освіти незалежно від часу і місця знаходження. Змінюються деякі функції як викладача, так і студента. У викладачів посилюється організаційно-виховна і зменшується комунікативна складова, а навчання здійснюється різними формами (урочна, вечірня, позаурочна та ін.). Студенти отримують доступ до інформаційного забезпечення у зручний для себе час та його економлять, роблячи більш продуктивним. Це забезпечує можливість здобувати освіту за коротший термін проти навчання у традиційній формі.

Існує багато визначень поняття «дистанційна форма навчання». МОН України його визначило як: «форму організації навчального процесу у закладах освіти (ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ, ЗНЗ), що забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень» (Міністерство освіти і науки України, 2020). У посібнику «Технологія створення дистанційного курсу» зазначається, що: «при дистанційному навчанні учасники та організатори навчального процесу взаємодіють переважно асинхронно у часі, використовуючи як транспортну систему доставлення засобів навчання та інших інформаційних об'єктів системи поштового, телефонного або телеграфного зв'язку» (Биков та ін., 2008b). Б. Холмберг (Holmberg, 2005) та О. Сімпсон (Simpson, 2002) стверджують, що дистанційне навчання — це «нова специфічна форма навчання, що передбачає використання певних підходів, методів, дидактичних засобів взаємодії учителя та учнів».

Зазначимо, що поряд із впровадженням дистанційної освіти використовується електронна освіта або е-освіта (подібно до е-суспільства, е-уряду тощо), як різновид дистанційної освіти, за якої учасники та організатори навчального процесу використовують електронні транспортні системи доставлення засобів навчання та інших інформаційних об'єктів, комп'ютерні мережі Інтернет/Інтранет, медіанавчальні засоби та інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) (Биков, 2008b).

Виникнення е-освіти спричинило створення і застосування спеціальних програмних засобів інформаційних систем е-дистанційного навчання з метою поліпшення умов суб'єктно-суб'єктної взаємодії під час навчання. Інформаційні системи надали змогу забезпечити підтримку навчального процесу внаслідок розширення можливості використання програмного забезпечення, користування інформаційним полем із можливістю отримувати навчальну інформацію, зберігати її та переробляти.

Наголосимо, що в контексті дистанційної освіти найбільш проблемним постає питання визначення її якості. Тому нині більшість сучасних методологій оцінювання якості життя населення передбачає: «необхідність експертизи якості освіти з подальшим використанням отриманого показника на рівні однієї зі складових підсумкового результату. Наприклад, методології розрахунку якості (рівня) життя багатьох міжнародних інституцій (Організації економічного співробітництва та розвитку, Європейського фонду з питань поліпшення життя та умов праці, Європейського комітету статистичних систем, ООН та ін.) передбачають оцінювання якості освіти на рівні однієї з інтегральних складових підсумкового результату» (Белова, 2016).

МОН України також визначило питання якості освіти на рівні пріоритетних, що повинно відбуватись за такими напрямками: «дотримання європейських стандартів у розвитку вищої освіти; усвідомлення нового розуміння змісту та процедур забезпечення якості; реалізація схвалених урядом напрямів реформування вищої освіти; вдосконалення системи забезпечення якості» (Гриневич, 2019).

Ці напрями розкриваються через призму розвитку вищої освіти в країнах Європейського Союзу (запобігання невідповідності здобутих під час освіти компетентностей потребам майбутнього; створення всеосяжних систем вищої освіти; забезпечення внеску закладів вищої освіти в інноваційну економіку; підтримка високоефективних та продуктивних систем вищої освіти); компетентностей, які ЄС визначає найбільш важливими для розвитку вищої освіти (цифрові компетенції високого рівня; автономія; критичне мислення здатність до розв'язання проблем). Акцентування на «необхідності створення всеосяжних систем вищої освіти» та «забезпеченні підтримки високоефективних систем вищої освіти» дозволяє ідентифікувати інформаційні технології на рівні інструментарію забезпечення здобуття вищої освіти та контролю її якості. Зокрема, Ю. Горбань, Л. Рибка, А. Рибка (2021b) зазначають, що: «розвиток інформаційно-комунікаційних технологій суттєво впливає на вдосконалення роботи, а застосування електронних ресурсів сприяє підвищенню ефективності інформаційного супроводу наукової та освітньої діяльності закладів вищої освіти й інтеграції вітчизняної освіти та науки у світовий інформаційний простір».

Аналіз змістовного спрямування наукових досліджень свідчить про існування певної різниці між векторами організації наукових пошуків. Якщо більшість вітчизняних дослідників з'ясовують зміст та практику використання інформаційних технологій в освіті, то закордонні вчені зосереджуються на аналізі доцільності та ефективності диджиталізації процесів в освітянській галузі. Отже, змінюється парадигма в дослідженні проблематики використання ІКТ в освіті з теоретико-методологічних аспектів відповідного феномену (зміст та принципи; система, структура та методи пізнання об'єкта уваги тощо) на суто практичні особливості його функціонування та розвитку (умови ефективності використання; оцінювання ефекту від запровадження тощо).

Здатність ІКТ забезпечити якість здобутої освіти здійснюється через визначення економічного ефекту; комунікаційних ризиків; змісту системи оцінювання якості та технологій її використання тощо.

Оцінювання навчальної комунікації якості здобутої за допомогою ІКТ освіти було актуалізовано на рівні дистанційної освіти, оскільки саме ця форма здобуття фахових знань найширше використовує можливості ІКТ для прийняття/передачі навчальної інформації.

Серед переваг дистанційної форми навчання визначають свободу здобувача вищої освіти у виборі темпу засвоєння навчального матеріалу, можливості здобути вищу освіту в тих ЗВО, навчання в яких у межах традиційних форм організації навчального процесу для конкретної людини неможливе, можливість навчатись у зручний час, а також впливати на конфігурацію навчальної програми й зменшувати ризик упередженого ставлення з боку суб'єктів навчальної комунікації. Недоліки дистанційної форми навчання позиціюються на рівні здобувача вищої освіти (індивідуальні, соціально-психологічні й фізіологічні особливості людини та якісні характеристики її трудових можливостей), а також на організаційно-методичному рівні реалізації навчальної програми (неможливість своєчасно скорегувати помилкові дії здобувача вищої освіти).

Наголосимо, що за змістовним спрямуванням дистанційна освіта дає можливість реалізації потенціалів стану свободи, а за грамотної організації навчального процесу та наявності відповідних навчальних матеріалів ефективність навчання на дистанційній формі порівнянна з ефективністю денної форми за інших рівних умов.

В. Биков зауважує, що: «в процесі побудови педагогічних систем онлайн-навчання використання сучасних методів і засобів ІКТ дозволяє суттєво розширити потенційний простір навчального середовища, забезпечити формування і використання так званого єдиного освітнього простору, коли доступне навчальне середовище не обмежується наявною в навчальному закладі різноманітністю складових навчальних середовищ ... в якому створюються умови для реалізації різних цілей, стратегій і траєкторій навчання і виховання людини, забезпечення адаптації складових навчального середовища до індивідуальних можливостей і потреб особистості, що є безперечним позитивом необмеженого навчального середовища» (Биков, 2006).

Існує багато аспектів системи дистанційного навчання для гарантування успіху програми в режимі онлайн — студент, контент, викладач, програма, інфраструктура, людські ресурси. Підвищення якості дистанційного навчання можливе за умови доречності матеріалів для читання та завдань; технологічних інструментів; зворотного зв'язку/відгуків викладача та спілкування з викладачем; організації курсу; чіткості цілей та вимог; формату контенту.

З погляду реалізації науково-педагогічними працівниками освітянської функції, значущим є рівень задоволеності від навчального процесу та технологій дистанційного навчання.

Щодо оцінювання якості дистанційної освіти, то слушною є думка Н. Юдіної: «принципово важливо накопичити критичну масу науковців і викладачів-інноваторів, які розроблятимуть, тестуватимуть і масштабуватимуть свої дистанційні курси серед цільової аудиторії студентів. Однак і цей процес не позбавлений певних тимчасових технічних, організаційних, кадрових, фінансових і психологічних проблем, зокрема протидії з боку викладачів щодо переведення їх педа-

гогічного навантаження у дистанційний формат і оцифрування їх інтелектуальних ресурсів, а також питань авторського права» (Юдіна, 2016).

Для прискорення розвитку дистанційної освіти в Україні вкрай необхідним є започаткування розроблення чітких стандартів якості дистанційної освіти. Перехід від індустріального до інформаційного суспільства характеризується прискоренням усіх процесів розвитку, що надалі ускладнює процес формування актуальних компетенцій (Юдіна, 2016).

Серед можливих варіантів розв'язання зазначеної проблеми вбачаємо подібний до вже залученої в український бізнес інноваційної тенденції пошуку кандидатів, які здатні працювати у проєктах. Ця тенденція зумовлена тим, що проєктний підхід у бізнесі позбавляє підприємства від довгострокового провадження неефективної діяльності через постійне оновлення чи повну зміну видів діяльності відповідно до коливань глобальних ринкових тенденцій. Тобто окремі курси зазнаватимуть постійних оновлень, а інші — повної заміни.

Перехід від освітянської діяльності до освітянських проєктів у сфері e-learning потребуватиме насамперед ідеологічних реформ. Зокрема, викладачі повинні усвідомити неминучість запровадження проєктних принципів, реалізація яких потребує постійного підвищення кваліфікації. Безумовно, більшість викладачів сприйматиме негативно проєктні принципи освітянської діяльності на першому етапі їх впровадження (Юдіна, 2016).

В Україні важливо сформувати серед вітчизняних освітян чотиривимірний підхід при розробленні дистанційних курсів з огляду на відсутність єдиної стратегії розвитку дистанційної освіти (Юдіна, 2015). Він полягає у необхідності формування у викладачів специфічного способу мислення, що являтиме собою перетворення їх на сучасне покоління проєктних управлінців відповідних дистанційних курсів.

На відміну від традиційного лінійного підходу, що ґрунтується на поглибленому плановому вивченні дисциплін, чотиривимірний підхід до дистанційного навчання забезпечує розробку дистанційних курсів через накопичення, аналіз і синтез інформації одночасно за чотирма напрямками: вшир (двовимірний простір), вглиб (третьої напрямку), і в часі із врахуванням тенденційної динаміки (четвертий вимір).

Ефективність таких підходів до дистанційної форми навчання полягатиме у досягненні мети з урахуванням якості досягнутого результату, витраченого на це часу, матеріальних і трудових витрат. А якість освіти визначатиметься створенням демократичної системи освіти, яка гарантує необхідні умови для повноцінної якісної освіти на всіх рівнях, індивідуалізації освітнього процесу через різноманіття видів і форм освітніх установ та освітніх програм, що враховують інтереси та здібності особистості, конкурентоспроможного рівня освіти як за змістом освітніх програм, так і за якістю освітніх послуг (Дудар & Ревенчук, 2012).

Висновки

Отже, розвиток освіти призвів до появи різних її форм, які здійснюються віддалено. Це означає, що відбувається взаємодія між викладачем та студентом

в асинхронному та синхронному режимі часу. Онлайн-навчання є основою для надання студенту вільного доступу до знань, показником рівня свободи у виборі закладів вищої освіти незалежно від територіальної віддаленості, можливості навчання у зручний час, темпу засвоєння навчального матеріалу, впливу на конфігурацію навчальної програми й зменшення ризику упередженого ставлення з боку суб'єктів навчальної комунікації. Однак однією з головних проблем організації дистанційного навчання у закладах вищої освіти виявилось те, що навчальний процес відбувається на різних платформах, а технічні засоби студентів не завжди спроможні завантажити їх. Зважаючи на це, постає нагальна потреба у формуванні єдиної платформи для проведення занять. На наш погляд, оптимальним буде рішення, прийняте за результатами голосування здобувачів вищої освіти, викладачів та адміністрації принаймні на рівні навчального закладу, якщо не держави загалом. Ще однією проблемою постає відставання освітянських платформ від сучасних інформаційних технологій. Проте дистанційна освіта та е-освіта можуть позитивно вплинути на розвиток сучасної освітньої системи.

Визначено, що без якісного дистанційного навчання неможливо побудувати сучасну систему безперервного навчання. Якість навчання полягає у відповідності знань та умінь випускників навчального закладу вимогам, що походять від ринку праці. Здатність ІКТ забезпечити якість освіти здійснюється через визначення економічного ефекту, комунікаційних ризиків, змісту системи оцінювання якості та технологій її використання тощо. Водночас оцінка якості дистанційної освіти у всьому має бути близькою до оцінки якості традиційної очної або заочної освіти та має відповідати одним і тим самим вимогам. Це можливо здійснити через виявлення чинників (системних елементів), керуючи якими можна забезпечити необхідну якість освіти та оцінити показники організації, процесу й засобів навчання.

■ Список використаних джерел

- Белова, Л. О. (2016). Якісна освіта як запорука якості життя населення. *Теорія та практика державного управління*, 4, 8–17.
- Биков, В. Ю. (2006). Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 1(1). <http://lib.iitta.gov.ua/506>
- Биков, В. Ю. (2008а). *Моделі організаційних систем відкритої освіти* [Монографія]. Атіка.
- Биков, В. Ю., Кухаренко, В. М., Сиротенко, Н. Г., Рибалко, О. В., & Богачков, Ю. М. (2008b). *Технологія створення дистанційного курсу*. Міленіум.
- Горбань, Ю. І. (2021а). Дистанційне обслуговування та нові онлайн-послуги бібліотек закладів вищої освіти під час пандемії COVID-19. В *Scientific Practice: Modern and Classical Research Methods*, I International Scientific and Practical Conference. Boston, USA, February 26 (Vol. 3, pp. 160–164) <https://doi.org/10.36074/logos-26.02.2021.v3.53>
- Горбань, Ю. І., Рибка, Л. А., & Рибка, А. Т. (2021b). Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: модернізація і стратегія в умовах

- сьогодення. *Питання культурології*, 37, 137–149. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.37.2021.236015>
- Гривнак, Б., & Кушецька, Х. (2020, 20 травня). Використання технологій дистанційного навчання здобувачами освіти в умовах карантину. В *Інформація та документ у сучасному науковому дискурсі*, VI Всеукраїнська дистанційна науково-практична конференція. Івано-Франківськ, Україна (с. 35–41). Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу.
- Гриневич, Л. М. (2019, 11–12 червня). Якість вищої освіти як пріоритет державної політики у сфері вищої освіти. В *Розбудова системи забезпечення якості вищої освіти в Україні*, Міжнародна конференція. Київ, Україна. Київський національний торговельно-економічний університет. <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/afdd0bd a19a6d3615794b02bdfa92c4d.pdf>
- Дудар, З. В., & Ревенчук, І. А. (2012, 15–16 листопада). Якість дистанційної освіти: проблеми та рішення. В *Електронні засоби та дистанційні технології для навчання протягом життя*, Тези доповідей VIII Міжнародної науково-методичної конференції. Суми, Україна (с. 68–69). Сумський державний університет.
- Заболоцький, А. Ю. (2016). Проблема якості дистанційного навчання. *Молодий вчений*, 5(32), 333–335.
- Міністерство освіти і науки України. (2020, 08 вересня). *Деякі питання організації дистанційного навчання* (№ 1115). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n2>
- Мороз, С. А., Романовський, О. Г., Мороз, В. М., Домбровська, С. М., Грень, Л. М., & Помаза-Пономаренко, А. Л. (2020). Дистанційна форма здобуття вищої освіти: аналіз думки студентів щодо якості, переваг і недоліків. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 79(5), 276–295. <https://doi.org/10.33407/itlt.v79i5.3340>
- Олешко, А. А., Ровнягін, О. В., & Годз, В. Р. (2021). Удосконалення дистанційного навчання у вищій освіті в умовах пандемічних обмежень. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 1. <http://www.dy.nauka.com.ua/?n=1&y=2021>
- Поршнева, К. С. (2021). До проблеми застосування дистанційної освіти та Е-освіти у сучасних умовах. *Інноваційна педагогіка*, 41(2), 83–87. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/41/2.16>
- Юдіна, Н. В. (2015). Історично-футурологічні вимоги до освітянської підготовки «маркетологів 3.0». *Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту. Економічні науки*, 9, 553–556. <http://www.xktei.km.ua/files/Zbirnik9.pdf#page=553>
- Юдіна, Н. В. (2016, 15–17 липня). Формування стандартів якості дистанційної освіти в інформаційному суспільстві. В *Управління майбутнім на стику технологічних укладів*, Міждисциплінарний футурологічний форум. Київ, Україна (с. 53–59). Видавець Л. І. Юдіна. <http://futurolog.com.ua/publish/20160715futuremanagement/Zbirnyk.pdf>
- Becker, G. S. (1964). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. Columbia University Press.
- Holmberg, B. (2005). *The Evolution, Principles and Practices of Distance Education*. Bibliotheks und Informationssystem der Universität Oldenburg.
- Simpson, O. (2002). *Supporting students in online, open and distance learning*. Kogan page Limited.

References

- Becker, G. S. (1964). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. Columbia University Press [in English].
- Bielova, L. O. (2016). Yakisna osvita yak zaporuka yakosti zhyttia naseleniia [Quality education as a guarantee of quality of life]. *Teoriia ta Praktyka Derzhavnoho Upravlinnia*, 4, 8–17 [in Ukrainian].
- Bykov, V. Yu. (2006). Teoretyko-metodolohichni zasady modeliuvannia navchalnoho seredovyscha suchasnykh pedahohichnykh system [Theoretical and methodological principles of modelling the learning environment of modern pedagogical systems]. *Informatsiini Tekhnolohii i Zasoby Navchannia*, 1(1). <http://lib.iitta.gov.ua/506> [in Ukrainian].
- Bykov, V. Yu. (2008a). *Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity [Models of organisational systems of open education]* [Monograph]. Atika [in Ukrainian].
- Bykov, V. Yu., Kukharenko, V. M., Syrotenko, N. H., Rybalko, O. V., & Bohachkov, Yu. M. (2008b). *Tekhnolohiia stvorennia dystantsiinoho kursu [Distance Learning Technology]*. Milenium [in Ukrainian].
- Dudar, Z. V., & Revenchuk, I. A. (2012, November 15–16). Yakist dystantsiinoi osvity: problemy ta rishennia [Quality of distance education: problems and solutions]. In *Elektronni zasoby ta dystantsiini tekhnolohii dlia navchannia protiahom zhyttia [Electronic Tools and Distance Technologies for Lifelong Learning]*, Abstracts of the VIII International Scientific and Methodological Conference. Sumy, Ukraine (pp. 68–69). Sumy State University [in Ukrainian].
- Holmberg, B. (2005). *The Evolution, Principles and Practices of Distance Education*. Bibliotheks- und Informationssystem der Universität Oldenburg [in Deutsch].
- Horban, Yu. (2021a). Dystantsiine obsluhovuvannia ta novi onlain-posluhy bibliotek zakladiv vyshchoi osvity pid chas pandemii COVID-19 [Remote service and new online services of libraries of higher education institutions during the COVID-19 pandemic]. In *Scientific Practice: Modern and Classical Research Methods*, I International Scientific and Practical Conference. Boston, USA, February 26 (Vol. 3, pp. 160–164). <https://doi.org/10.36074/logos-26.02.2021.v3.53> [in Ukrainian].
- Horban, Yu. I., Rybka, L. A., & Rybka, A. T. (2021b). Naukova biblioteka Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv: modernizatsiia i stratehiia v umovakh sohodennia [Scientific Library of Kyiv National University of Culture and Arts: Modernisation and Strategy in the Present Conditions]. *Issues in Cultural Studies*, 37, 137–149. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.37.2021.236015> [in Ukrainian].
- Hrynevych, L. M. (2019, June 11–12). Yakist vyshchoi osvity yak priorytet derzhavnoi polityky u sferi vyshchoi osvity [Quality of higher education as a priority of state policy in the field of higher education]. In *Rozbudova systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Ukraini [Development of the Quality Assurance System of Higher Education in Ukraine]*, International Conference. Kyiv, Ukraine. State University of Trade and Economics. <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/afdd0bda19a6d3615794b02bdfa92c4d.pdf> [in Ukrainian].
- Hryvnak, B., & Kushetska, Kh. (2020, May 20). Vykorystannia tekhnolohii dystantsiinoho navchannia zdobuvachamy osvity v umovakh karantynu [The use of distance learning technologies by students during the quarantine]. In *Informatsiia ta dokument*

- u suchasnomu naukovomu dyskursi [Information and Document in Modern Scientific Discourse]*, VI All-Ukrainian Remote Scientific-practical Conference. Ivano-Frankivsk, Ukraine (pp. 35–41). Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas [in Ukrainian].
- Ministry of Education and Science of Ukraine. (2020, September 08). *Deiaki pytannia orhanizatsii dystantsiinoho navchannia [Some issues of distance learning organisation]* (№ 1115). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n2> [in Ukrainian].
- Moroz, S. A., Romanovskiy, O. H., Moroz, V. M., Dombrovska, S. M., Hren, L. M., & Pomaza-Ponomarenko, A. L. (2020). Dystantsiina forma zdobuttia vyshchoi osvity: analiz dumky studentiv shchodo yakosti, perevah i nedolikhiv [Distance form of higher education: analysis of students' opinions on quality, advantages and disadvantages]. *Informatsiini Tekhnologii i Zasoby Navchannia*, 79(5), 276–295. <https://doi.org/10.33407/itit.v79i5.3340> [in Ukrainian].
- Oleshko, A. A., Rovniachin, O. V., & Hodz, V. R. (2021). Udoskonalennia dystantsiinoho navchannia u vyshchii osviti v umovakh pandemichnykh obmezhen [Improving distance learning in higher education in the context of pandemic constraints]. *Derzhavne Upravlinnia: Udoskonalennia ta Rozvytok*, 1. <http://www.dy.nayka.com.ua/?n=1&y=2021> [in Ukrainian].
- Porshneva, K. S. (2021). Do problemy zastosuvannia dystantsiinoi osvity ta E-osvity u suchasnykh umovakh [To the problem of application of distance education and E-education in modern conditions]. *Innovatsiina Pedagogika*, 41(2), 83–87. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/41/2.16> [in Ukrainian].
- Simpson, O. (2002). *Supporting students in Open and Distance Learning*. Kogan page Limited [in English].
- Yudina, N. V. (2015). Istorychno-futurolohichni vymohy do osvitiianskoi pidhotovky "marketolohiv 3.0" [Historical and futurological requirements for educational training of "marketers 3.0"]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho kooperatyvnoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, 9, 553–556. <http://www.xktei.km.ua/files/Zbirnik9.pdf#page=553> [in Ukrainian].
- Yudina, N. V. (2016, July 15–17). Formuvannia standartiv yakosti dystantsiinoi osvity v informatsiinomu suspilstvi [Formation of quality standards for distance education in the information society]. In *Upravlinnia maibutnim na styku tekhnolohichnykh ukhladiv [Management of the Future at the Junction of Technological Systems]*, Interdisciplinary Futurological Forum. Kyiv, Ukraine (pp. 53–59). Vydavets L. I. Yudina. <http://futurolog.com.ua/publish/20160715futuremanagement/Zbirnyk.pdf> [in Ukrainian].
- Zabolotskyi, A. Yu. (2016). Problema yakosti dystantsiinoho navchannia [The problem of distance learning quality]. *Young Scientist*, 5(32), 333–335 [in Ukrainian].

ENSURING THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION IN THE CONTEXT OF DISTANCE LEARNING

Oksana Koshelieva^{1a}, Olena Kravchuk^{2a}, Oksana Tsyselska^{3a}

¹Senior Lecturer,

ORCID: 0000-0002-1653-2103, e-mail: renisenb@ukr.net,

²Lecturer,

ORCID: 0000-0001-7893-5840, e-mail: elenovetochka@gmail.com,

³Lecturer,

ORCID: 0000-0002-2869-2454, e-mail: 2013pk@ukr.net,

^aKyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine

Abstract

The purpose of the article is to determine the effectiveness of using information and communication technologies (ICT) in ensuring the quality of distance education. The article analyses interactive distance learning technologies, significant attention to which is due to the direct connection with the living standards of the population, and the content of human capital is determined by the increase in prosperity depending on the level of education. The research methodology consists of methods of analysis and synthesis, systematic, historical and cultural approaches that made it possible to find out the special features of distance education, trace the stages of formation and evaluate the ability of information and communication technologies to ensure its quality. The scientific novelty is to analyse the main advantages and disadvantages of distance learning and identify areas for improving the use of ICT in distance learning. Conclusions. At the present stage, online learning has become the basis for providing students with free access to knowledge, an indicator of the level of freedom in choosing higher education institutions regardless of territorial distance, the possibility of learning at a convenient time, learning rate, the impact on curriculum configuration and reducing the risk of bias on the part of subjects of educational communication. It is proved that without high-quality distance education, it is impossible to build a modern system of continuing education. Its quality is directly related to the compliance of knowledge and skills of graduates of an educational institution with the labour market requirements. It is noted that it is possible to ensure the quality of distance education through the development of information and communication technologies. At the same time, the assessment of its quality should be close to the assessment of the quality of traditional full-time or part-time education and should meet the same requirements. This is done by identifying factors (system elements) that can be used to ensure the required quality of education and evaluate the indicators of the organisation, process, and means of learning.

Keywords: distance education; individual work; students; quality assessment; information and communication technologies; educational process; competence; institutions of higher education

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.